

Nástroj na zabezpečenie kvality projektov prevencie infekcie vírusom HIV určené pre injekčných užívateľov drog PIQA 0.6

PRÍRUČKA PRE POUŽÍVATEĽA

Kvalitatívna akcia

Zlepšovacie prevencie vírusu HIV v Európe

Táto práca je súčasťou Spoločnej akcie pre zlepšovanie kvality prevencie vírusu HIV (kvalitatívnej akcie), ktorá získala finančnú podporu z Európskej únie v rámci Programu v oblasti zdravia.

TIRÁŽ

Názov:

Príručka pre používateľa nástroja PIQA 0.6

Autori:

Annemiek Dorgelo, Holandský inštitút pre skvalitňovanie zdravotnej starostlivosti a podporu zdravia, CBO

Cor Blom, Soa Aids, Holandsko

Na práci sa podieľala:

Viveca Urwitz, Švédsky ústav pre kontrolu chorôb

PodĎakovanie: Nástroj PIQA bol vytvorený na základe nástroja Preffi 2.0, ktorý je určený na efektívne riadenie podpory zdravia.

Vlastník tohto nástroja – organizácia CBO udelila na účel Kvalitatívnej akcie svoj súhlas s použitím nástroja Preffi 2.0 pri vývoji nástroja PIQA.

Dátum publikovania: marec 2014

Financovanie nástroja: nástroj PIQA je súčasťou Kvalitatívnej akcie (Spoločnej akcie pre zlepšovanie kvality prevencie vírusu HIV), ktorá získala finančnú podporu z Európskej únie v rámci Programu v oblasti zdravia.

Copyright: Kvalitatívna akcia, 2014

OBSAH

1. Úvod.....	2
1.1 Čo je to PIQA?	2
1.2. Prečo vznikol nový nástroj?	2
1.3. Ktoré projekty možno zlepšiť pomocou nástroja PIQA?	3
1.4 Kto môže nástroj PIQA používať?	3
1.5 Kto nástroj PIQA nemôže používať?	3
1.6. Aké výsledky možno očakávať od používania nástroja PIQA?	3
1.7. Kto môže vykonávať hodnotenie kvality?	4
1.8. V čom je účasť na hodnotení kvality prínosom?	4
1.9. Aký je základ a obsah nástroja PIQA?	5
2. Pokyny	6
2.1. Koľko času budete potrebovať?	6
2.2. Pred použitím nástroja	6
2.3. Použitie nástroja	7
2.4. Po použití nástroja	9
3. Vysvetlenia a informácie vo vzťahu k jednotlivým súborom	9
3.1. Analýza problému	10
3.2. Determinanty	11
3.3. Ciele	13
3.4. Cieľová skupina	14
3.5. Príprava zásahu	15
3.6. Realizácia	17
3.7. Hodnotenie	18
3.8. Kontextové faktory	19
4. Vysvetľujúce informácie	21
4.1. Model v pozadí nástroja PIQA	21
4.2. Viac informácií o nástroji Preffi 2.0	22
4.3. Ďalšia podpora	22

1. ÚVOD

1.1 ČO JE TO PIQA?

PIQA je nástroj na zabezpečenie kvality pre projekty prevencie vírusu HIV určené pre injekčných užívateľov drog (PWID).

Názov PIQA znamená: PI = injekční užívatelia drog (po anglicky: People who Inject drugs) + QA = zabezpečenie kvality (po anglicky: Quality Assurance)

V tejto príručke pre používateľa používame nasledujúce pojmy:

PWID = injekční užívatelia drog

Projekt = dočasná iniciatíva na dosiahnutie konkrétnych, vopred stanovených cieľov v existujúcich podmienkach

Program = súbor projektov a aktivít, ktoré sú koordinované s cieľom dosiahnuť široké, strategické a často dlhodobé ciele

Podčiarknutý text modrej farby odkazuje na internetové informácie (zobrazia sa, keď stlačíte tlačidlo Ctrl a kliknete na text)

1.2 PREČO VZNIKOL NOVÝ NÁSTROJ?

V usmerneniach Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) a Európskeho monitorovacieho centra pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) je uvedených sedem odporúčaných hlavných zásahov s cieľom vykonávať prevenciu a kontrolu infekčných ochorení u injekčných užívateľov drog. Na základe najsilnejších dostupných dôkazov, názorov odborníkov a najlepších postupov v EÚ/EHP ide o tieto zásahy:

- poskytovanie injekčného vybavenia
- očkovanie
- liečba drogovej závislosti
- dobrovoľné testovanie a poradenstvo
- liečba infekčných ochorení
- podpora zdravia
- cielené poskytovanie služieb

Podpora zdravia patrí medzi hlavné zásahy a odborníci ju zároveň považujú za nevyhnutnú pre vykonanie zvyšných šiestich zásahov.

- Pre týchto šesť zvyšných zásahov sú k dispozícii konkrétne usmernenia a technické pokyny (pozri stranu 42 usmernenia ECDC/EMCDDA).
- Na účely prevencie užívania drog, liečby a obmedzenia ujmy na zdraví sú k dispozícii aj normy a pokyny pre prax (pozri portál centra EMCDDA o najlepších postupoch).

Menej dostupné sú konkrétne usmernenia ku kvalite prevencie infekcie vírusom HIV a podpore zdravia vo vzťahu k populácii PWID, a preto v rámci Kvalitatívnej akcie: Spoločnej akcie pre zlepšovanie prevencie infekcie vírusom HIV v Európe vznikol nový nástroj – PIQA.

Na vývoji nástroja sa podieľali centrá ECDC a EMCDDA a sieť Correlation (Európska sieť pre sociálnu inklúziu a zdravie), ktoré nástroj PIQA podporili a potvrdili jeho potenciál zvýšiť hodnotu prevencie infekcie vírusom HIV v európskej populácii PWID.

1.3 KTORÉ PROJEKTY MOŽNO ZLEPŠIŤ POMOCOU NÁSTROJA PIQA?

Nástroj PIQA môžu využívať projekty, ktoré pracujú na:

- prevencii infekcie vírusom HIV v populácii PWID
- prevencii infekcie sexuálne prenosných infekcií, hepatitídy, TBC a iných infekcií, ktoré sú v populácii PWID časté
- iných súvisiacich záležitostiach v oblasti podpory zdravia v populácii PWID (napr. telesné a duševné zdravie alebo spoločenská angažovanosť)

1.4 KTO MÔŽE NÁSTROJ PIQA POUŽÍVAŤ?

Nástroj PIQA môžu spoločne používať:

- realizátori, t. j. tí, ktorí projekt realizujú v praxi
- koordinátori projektu, vedúci projektu a manažéri
- členovia cieľovej skupiny s odbornými skúsenosťami alebo združenia PWID

1.5 KTO NÁSTROJ PIQA NEMÔŽE POUŽÍVAŤ?

Nástroj nie je určený na použitie zo strany zainteresovaných subjektov, ako sú napríklad štát alebo financujúce orgány, na účely skriningu, merania alebo hodnotenia projektu, ani na vedecký výskum efektívnosti projektu, pretože nebol navrhnutý na takéto účely.

Nie je určený ani na hodnotenie/zabezpečenie kvality programov, hoci ho možno použiť na jednotlivé projekty, ktoré program tvoria.

1.6 AKÉ VÝSLEDKY MOŽNO OČAKÁVAŤ OD POUŽÍVANIA NÁSTROJA PIQA?

Nástroj PIQA vám pomôže zabezpečiť a posúdiť kvalitu projektov prevencie a podpory zdravia, ktoré sa zameriavajú na populáciu PWID.

Zodpovedaním otázok v nástroji získate:

- poznatky o prvkoch účinnej prevencie a podpory zdravia
- spätnú väzbu o silných a slabých bodoch svojho projektu
- prehľad oblastí, ktoré je potrebné zlepšiť a tiež prioritných opatrení

Môžete to následne použiť na:

- informovaný výber a rozhodnutia v rámci projektu
- prezentovanie silných bodov projektu
- prispôsobenie projektu v záujme dosiahnutia lepších výsledkov
- objasnenie toho, čo potrebné urobiť pre dosiahnutie lepších výsledkov

1.7 KTO MÔŽE VYKONÁVAŤ HODNOTENIE KVALITY?

PIQA je nástroj na sebahodnotenie, to znamená, že ústrednú rolu pri hodnotení kvality projektu zohrávajú ľudia, ktorí sú do projektu najviac zaangažovaní. Existuje však niekoľko spôsobov sebahodnotenia:

- hodnotiaci formulár môžete vyplniť sami. Pomôže vám to určiť silné a slabé stránky projektu. Môže to byť najlepšia voľba, ak sa nachádzate v skorej fáze prípravy svojho projektového plánu. V takom prípade však nebudete ťažiť z názorov iných ľudí, ktorých účasť môže byť pre implementáciu vylepšení projektu dôležitá.
- Môžete použiť skupinový workshop, počas ktorého účastníci spoločne diskutujú a odpovedajú na otázky. Rozšíria sa tým názory na kvalitu projektu a môže sa zvýšiť zaangažovanosť do projektu a jeho podpora. Workshopu by sa malo zúčastniť najviac 12 osôb. Ak je skupina väčšia, odporúčame jej rozdelenie na menšie skupiny, ktoré sa následne stretnú, aby si porovnali svoje výsledky a diskutovali o nich. Okrem toho budete potrebovať facilitátora.
- Môžete požiadať niekoľko kľúčových osôb alebo zainteresovaných subjektov, ktoré projekt poznajú, aby samostatne vyplnili hodnotiaci formulár a potom sa stretli, aby si porovnali výsledky a diskutovali o nich. Tento prístup si vyžaduje, aby sa všetci účastníci s nástrojom oboznámili. Môže však pomôcť pri dosiahnutí jednotného vnímania kvality projektu a zvýšiť zaangažovanosť do projektu a jeho podporu.

1.8 V ČOM JE ÚČASŤ NA HODNOTENÍ KVALITY PRÍNOSOM?

Účasť môže zvýšiť efektívnosť hodnotenia kvality.

Hodnotenie:

- využíva spoločné vedomosti, skúsenosti a vzdelávanie
- zabezpečuje jednotné vnímanie, spoločný jazyk a víziu

- zvyšuje angažovanosť, zapojenie a podporu zainteresovaných subjektov a cieľovej skupiny
- investuje do budúcej spolupráce, čo zlepšuje udržateľnosť projektu

Zodpovedanie otázok spoločne so zainteresovanými subjektmi a cieľovou skupinou má tieto výhody:

- spoločné vzdelávanie a prijímanie rozhodnutí
- väčšia zaangažovanosť zainteresovaných subjektov a cieľovej skupiny
- väčšia podpora projektu
- vyšší predpoklad, že snahy projektu pretrvávajú aj po skončení jeho časového rámca

Hodnotenie môže iniciovať ktorákoľvek z nasledujúcich kľúčových osôb:

- vedúci projektu, členovia tímu alebo manažment
- zainteresované subjekty
- zástupcovia cieľovej skupiny

Podľa toho, kto prevezme iniciatívu, je dôležité zaistiť, aby bol súčasťou hodnotenia aj pohľad ostatných strán. Hodnotenie kvality, do ktorého nie je zapojená cieľová skupina býva často menej úspešné.

Existuje niekoľko praktických metód zvýšenia účasti. Viac praktických informácií o používaní týchto metód nájdete v nástroji na rozvíjanie kvality účasti.

1.9 AKÝ JE ZÁKLAD A OBSAH NÁSTROJA PIQA?

Nástroj PIQA je založený na holandskom nástroji na efektívne riadenie podpory zdravia, ktorý sa nazýva Preffi 2.0. Nástroj má nasledujúce hlavné princípy:

- systematický prístup: jeho súčasťou je postupné vykonávanie rozličných krokov vedúcich k dosiahnutiu cieľa. Ide o logický proces: pri každom kroku by sa mal robiť výber. Pri podpore zdravia má plánovací proces nasledujúce etapy:

o analýza problému

o analýza determinantov

o príprava zásahu

o realizácia

o hodnotenie

- Kontextové podmienky: pri podpore zdravia existuje napätie medzi obsahom (čo chcete svojím projektom dosiahnuť) a kontextom (čo máte na svoj projekt k dispozícii). Dôležité podmienky sú tieto:

o podpora a angažovanosť vo vzťahu k projektu

o kapacita dostupná pre projekt

o vodcovstvo zo strany projektového manažéra

- Cyklický proces: projekty podpory zdravia obvykle nie sú lineárne, ale skôr prechádzajú zložitejším, cyklickým procesom. Možnosti zvolené v jednej etape môžu znamenať potrebu vrátiť sa do skoršej etapy a prehodnotiť možnosti, ktoré boli zvolené v tom čase. Zároveň je potrebné posúdiť aj zvolené možnosti, ktoré sa zrealizovali, čo môže viesť k úpravám projektu.

Základom nasledujúcich súborov, ktoré sú relevantné pre účinnú podporu zdravia, sú dôkazy z výskumu, praktické skúsenosti a logika. V hodnotiacom formulári nájdete nasledujúce súbory:

- 1. Analýza problému
- 2. Determinanty
- 3. Ciele
- 4. Cieľová skupina
- 5. Príprava zásahu
- 6. Realizácia
- 7. Hodnotenie
- 8. Kontextové faktory

Kritériá sú v rámci každého súboru zahrnuté vo forme otázok.

Súbory týkajúce sa obsahu sú na rade ako prvé. Ide o súbory, ktoré sú potrebné na získanie obrazu o tom, čo chcete pomocou svojho projektu dosiahnuť. Potom môžete zvážiť, či existujú potrebné kontextové podmienky alebo nie. Keď budete mať v kontextových podmienkach jasno, bude dôležité prehodnotiť, či je cieľ projektu ešte stále možné splniť alebo nie. Ak nie, budete ich musieť upraviť a/alebo zistiť, ako zlepšiť kontextové podmienky.

Vysvetlenia k nástroju Preffi a informácie o tom, na koho sa obrátiť s otázkami, sú uvedené v 4. kapitole tejto príručky pre používateľa.

2. POKYNY

2.1 2.1. KOĽKO ČASU BUDETE POTREBOVAŤ?

Prvé použitie nástroja PIQA môže trvať 4 až 8 hodín. Čas, ktorý budete potrebovať, závisí od vašich okolností a praxi v oblasti prevencie a podpory zdravia. Uvedený čas budete potrebovať na prečítanie otázok v hodnotiacom formulári, vyhľadávanie informácií, kontrolu referencií a sformulovanie odpovedí.

2.2 PRED POUŽITÍM NÁSTROJA

Opis projektu

Východiskovým bodom hodnotenia kvality je projektový plán alebo opis projektu. Opatrenia v rámci projektu by sa mali riadiť projektovým plánom. Projekt dobrej kvality poskytne pohľad na všetky prvky potrebné pre úspešný projekt a zabezpečí, že nedôjde k prehliadnutiu dôležitých prvkov. Pomocou nástroja PIQA môžete posúdiť, či váš projektový plán obsahuje všetky prvky potrebné v záujme úspechu alebo nie.

Niekedy je potrebné opatrenie prijať hneď, takže na prípravu projektového plánu nie je čas. Keď sa však nejaké opatrenie realizuje, je dôležité pripraviť plán, ktorým sa bude riadiť. Je tiež dôležité plány zdokumentovať, aby ich mohol pochopiť a používať nový personál a iné zainteresované subjekty.

Rozhodovanie o tom, ako vykonať hodnotenie kvality a získať súhlas

- Rozhodnite sa, ako hodnotenie vykonať, koho zapojiť, ako ho zorganizovať a kto bude za organizáciu hodnotenia zodpovedať.
- Ak nie ste vedúcim projektu, dozrite na to, aby organizácia zodpovedná za projekt alebo aspoň osoba prijímajúca rozhodnutia o projekte vykonanie hodnotenia kvality akceptovala alebo schválila. Pomôže to zaistiť podporu budúcich krokov v záujme vylepšenia projektu.

Zodpovednosť za dokumentáciu

- Zaisťte dostupnosť všetkej dokumentácie o projekte.
- Prijmite opatrenia, aby ste zabezpečili kvalitné zdokumentovanie procesu a výsledkov hodnotenia kvality a archiváciu týchto dokumentov.

Podpora hodnotenia

- Ak nemáte zázemie alebo prax v oblasti prevencie a podpory zdravia, považujte o možnosti angažovať odborníka na podporu zdravia, ktorý vám bude asistovať.
- Ak hodnotenie kvality vykonávate prostredníctvom workshopov, zväžte angažovanie neutrálneho facilitátora. Facilitátor vám môže pomôcť s usmerňovaním procesu a umožní vám zameriavať sa na obsah.

2.3 Použitie nástroja

Najprv vyplňte názov projektu, mená ľudí, ktorí projekt hodnotili a dátum hodnotenia.

Posúdenie každej otázky

- Môžete uviesť, či je podľa vás projekt v záležitosti, na ktorú sa otázka pýta, silný, priemerný alebo slabý, a to tak, že v prípade, ak je silný, vyfarbíte rámček nazeleno, ak je priemerný, naoranžovo a ak je slabý, načerveno.
- Ak niektorej časti otázky nerozumiete, vysvetlenie nájdete v 3. kapitole tejto príručky pre používateľa.
- Ak nemáte informácie potrebné na zodpovedanie otázok, v 3. kapitole tejto príručky pre používateľa nájdete odkazy na informácie a príklady.
- Ak otázku nedokážete posúdiť alebo je podľa vás irelevantná, môžete zaškrtnúť príslušný rámček.

Celkové hodnotenie súboru

- Ak ste ohodnotili všetky otázky daného súboru, môžete posúdiť kvalitu súboru ako celku. Môžete to spraviť tak, že posúdite, či ste otázky v súbore posúdili väčšinou ako silné (veľa zelených rámečkov), priemerné (veľa oranžových rámečkov) alebo slabé (veľa červených rámečkov).
- Rámček Celkové hodnotenie súboru zafarbite nazeleno, ak je hodnotenie silné, naoranžovo, ak je priemerné a načerveno, ak je slabé.

Vysvetlenie hodnotenia jednotlivých súborov

- Tento rámček použite na vysvetlenie hodnotenia, t. j. prečo si myslíte, že otázka v tomto súbore by mala byť hodnotená ako silná, priemerná alebo slabá. Vďaka tomu budú môcť ostatní pochopiť odôvodnenie vášho hodnotenia.

Body na zlepšenie

- Tento rámček použite na sformulovanie najviac piatich bodov na zlepšenie, ktoré sa budú týkať otázok hodnotených ako slabé (červená) alebo priemerné (oranžová). Začnite otázkami, ktoré boli hodnotené ako slabé (červená farba).

Prioritné opatrenia

- Tento rámček použite na sformulovanie troch opatrení na zlepšenie projektu, ktoré sú prioritné, a zohľadnite pritom naliehavosť, kapacitu a rozpočet. Pozrite si všetky body na zlepšenie, ktoré ste vytýčili, a začnite určovaním prioritných opatrení, ktoré by mali byť prijaté v krátkom časovom horizonte.

Celkové hodnotenie projektu

- Ak ste ohodnotili všetky súbory, môžete posúdiť kvalitu projektu ako celku.
- Celkové hodnotenia jednotlivých súborov prevedzte do 9. časti nástroja. Potom sa upriamte na celkový dojem. Je projekt hodnotený väčšinou ako silný (veľa zelených rámečkov), priemerný (veľa oranžových rámečkov) alebo slabý (veľa červených rámečkov)?
- Rámček Celkové hodnotenie projektu zafarbite nazeleno, ak je hodnotenie silné, naoranžovo, ak je priemerné a načerveno, ak je slabé.
- V príslušnom rámečku svoje celkové hodnotenie projektu odôvodnite.
- V príslušnom rámečku sformulujte najviac päť bodov na zlepšenie projektu ako celku.
- Do príslušného rámečka uveďte tri prioritné body na zlepšenie projektu ako celku na základe naliehavosti, času a rozpočtu.

2.4 PO POUŽITÍ NÁSTROJA

Čo robiť, ak sú všetky alebo takmer všetky výsledky hodnotenia negatívne.

- Nerobte paniku. Overtite si u kolegu, či je aj jeho hodnotenie rovnaké.
- Uvedomte si, že ideálny projekt neexistuje. Hodnotenie vám ukazuje spôsob dosiahnutia optimálneho projektu. Ide o postupný proces, na ktorého začiatku sú najprioritnejšie opatrenia.
- Kontextové faktory sú často hlavnou prekážkou dosiahnutia všetkých prvkov kvalitného projektu – prioritou je preto zlepšenie týchto faktorov. Niekedy je to potrebné riešiť pomocou samostatného projektu. Pochopenie kontextových podmienok vášho projektu vám pomôže určiť si priority vo vzťahu k možným opatreniam. Dôležité je mať reálne ambície, pokiaľ ide o to, čo je možné zmeniť. Vo všetkých prípadoch je dôležité vytvoriť akčný plán ďalšieho sledovania, aby ste príslušné zainteresované subjekty presvedčili o tom, čo je potrebné spraviť pre skvalitnenie projektu.

Vytvorte akčný plán.

Výsledok hodnotenia použite na vytvorenie akčného plánu na skvalitnenie projektu. Súčasťou tohto akčného plánu môžu byť tieto prvky:

- ako zlepšiť prezentovanie silných bodov projektu;
- ako zrealizovať prioritné opatrenia na skvalitnenie projektu;
- ako získať prostriedky na realizáciu týchto opatrení.

Robte to spoločne!

Do prípravy a realizácie akčného plánu zapojte zainteresované subjekty a cieľovú skupinu.

O akčnom pláne informujte príslušných ľudí vrátane tých, ktorí sa podieľali na hodnotení. Mnohí z nich investovali do hodnotenia svoj čas a úsilie a zmeny ich budú zaujímať, čiže je dôležité ich nepretržite informovať. V prípade potreby môžu byť vašimi najlepšimi obhajcami a realizátormi.

Zopakujte hodnotenie

Hodnotenie vám odporúčame pravidelne opakovať. Tak budete môcť určiť, či sa priemerné alebo slabé body projektu zlepšujú a či silné body zostávajú zachované.

3. VYSVETLENIA A INFORMÁCIE VO VZŤAHU K JEDNOTLIVÝM SÚBOROM

Táto kapitola je určená pre tých, ktorí chcú zhodnotiť kvalitu svojho projektu, chýba im ale zázemie v oblasti podpory zdravia. Vysvetlenia jednotlivých súborov vychádzajú z vysvetľujúcich pokynov k nástroju Preffi 2.0 (Peters a kol., 2003) a boli prispôsobené a aktualizované pre nástroj PIQA.

3.1 ANALÝZA PROBLÉMU

Relevantnosť tohto súboru

Problém musí byť vnímaný ako významný: čím viac je vnímaný ako vážny, tým viac je odôvodnené prijatie opatrení na jeho vyriešenie. Analýza problému teda môže poskytnúť odôvodnenie rozhodnutia o tom, ktorými problémami sa zaoberať.

Vysvetlenie pojmov

Definícia problému

Jasná definícia problému zahŕňa vysvetlenie toho, čo presne sa musí zmeniť. Problémy môžu byť analyzované na rozličných úrovniach, napríklad (Saan & de Haes, 2005):

- kvalita života: telesná, psychologická, spoločenská;
- ľudské alebo biologické faktory: genetika, vitalita;
- zdravý životný štýl: správanie;
- sociálna kohézia: sociálna podpora, sociálne siete;
- zdroje: dostupnosť služieb;
- zdravé prostredie: fyzikálne alebo spoločenské prostredie.

Vzťah k iným sociálnym problémom

Použijeme definíciu zdravia podľa WHO: zdravie je stav úplnej telesnej, duševnej a sociálnej pohody. Tento stav neovplyvňuje len zdravotný stav, ale aj spoločenský status. Problémy ovplyvňujúce zdravotný stav by vám i ostatným mali byť jasné. Je to zdravotný problém, napríklad vírus HIV alebo hepatitída, alebo sociálny problém, napríklad nezamestnanosť, zločinnosť alebo absencia priestoru na bývanie? Jasná by mala byť aj interakcia medzi zdravotnými a sociálnymi problémami (Kok a kol., 2007). Potrebujete teda určiť, na aký problém alebo kombináciu problémov sa váš projekt zameriava, napríklad: vírus HIV a/alebo pohlavne prenosné ochorenia, TBC alebo iné infekčné choroby, ktoré sú časté v populácii PWID, a/alebo iné zdravotné alebo sociálne problémy.

Dôsledky pre populáciu PWID a spoločnosť

Problém môže mať dôsledky pre jednotlivca a širšiu spoločnosť. Na úrovni jednotlivca môže ísť o telesné dôsledky (napr. choroba, postihnutie, úmrtie), psychologické dôsledky (napr. depresia) alebo sociálne dôsledky (napr. problémy v rodine alebo vzťahoch, zapojenie do pracovného procesu alebo spoločnosti). Dôsledky na širšej úrovni môžu byť epidemiologické (napr. šírenie infekčného ochorenia), sociálne (napr. slabšia pracovná dochádzka) alebo môžu mať vplyv na zdravotnú starostlivosť (napr. väčšia potreba liečby).

Problém môže byť definovaný aj v zmysle ekonomicko-materiálnych dôsledkov, napr. ekonomická záťaž problému vyjadrená peňažne alebo vo forme tovaru, ako sú napríklad náklady na starostlivosť, liečbu a podporu.

Kto to považuje za problém

Čo jeden človek charakterizuje ako samostatný problém, môže niekto iný považovať za súčasť väčšieho problému. Toto kritérium sa preto týka toho, či zainteresované subjekty a cieľová skupina vnímajú niečo ako problém, ako to vnímajú ako problém, prečo (alebo prečo nie) a aké stránky rozlišujú.

Rozloženie problému

Výskyt problému v rozličných podskupinách, na rozličných miestach alebo v rozličnom čase je dôležitý v záujme identifikovania rizikových skupín a výberu správneho miesta a času na zásah.

- Podskupiny: rozlišujú sa podľa všeobecných demografických charakteristík, napríklad veku, pohlavia, vzdelania, príjmovej skupiny a etnickej príslušnosti.
- Geografické rozloženie: rozlišuje sa podľa regiónu, okresu, mesta a na miestnej úrovni podľa konkrétnych oblastí, lokalít alebo ulíc, kde sa zhromažďujú ľudia.
- Časový rámec: rozlišuje sa podľa toho, či sa problém vyskytuje počas konkrétneho obdobia, konkrétnych udalostí v roku, konkrétnych mesiacov alebo určitého času počas dňa.

Referencie:

ECDC: Epidemiológia hlavných infekcií v populácii PWID v EÚ/EHP (v Prílohe A)

EMCDDA: Štáty (informácie o problémoch s užívaním drog, dôsledkoch, reakciách a verejných výdavkoch podľa jednotlivých štátov)

3.2 DETERMINANTY

Relevantnosť tohto súboru

Mať schopnosť vyriešiť problém je dôležité pre to, aby sme pochopili, ktoré určujúce faktory (determinanty) problém ovplyvňujú pozitívnym alebo negatívnym spôsobom. Začnite širokým mapovaním týchto určujúcich faktorov, aby vám neušiel žiadny z vplyvov a aby ste sa mohli lepšie zamerať na najdôležitejšie faktory. Je pravdepodobnejšie, že problém úspešne vyriešite, keď sa zásahy budú zameriavať na tie determinanty, ktoré sú dôležité a zároveň ich je možné zmeniť.

Vysvetlenie pojmov

Determinanty

Determinanty sú príčinné alebo určujúce faktory problému. Môžeme ich rozdeliť do nasledujúcich kategórií:

- biologické faktory: vek, pohlavie, dedičné faktory;
- faktory individuálneho životného štýlu: návyky, rizikové správanie, ochranné správanie;
- sociálne a komunitné siete: rodina, priatelia a širšie spoločenské kruhy;
- životné a pracovné podmienky: dostupnosť a možnosti v rámci vzdelávania, školení a zamestnania, zdravotných a sociálnych služieb, bývania, verejnej dopravy a občianskej vybavenosti;

- všeobecné socioekonomické podmienky: politika v oblasti vzdelávania, hospodársky rozvoj, vzorce migrácie, politická klíma.

Veľkosť vplyvu determinantov

V tomto prípade ide o to, aký veľký vplyv má nejaký determinant na konkrétny problém. Vypovedá to o tom, či je determinant dostatočne dôležitý na to, aby sa ním bolo potrebné zaoberať. Veľkosť determinantov by mala byť založená na dôkazoch o rozsahu, v akom daný problém ovplyvňuje, napr. na údajoch o rozšírenosti chudoby alebo dostupnosti zdravých potravín.

Teoretické predpoklady alebo modely

Mali by sa používať na vysvetlenie súvislosti medzi problémom a určujúcimi faktormi a toho, či a ako sa determinanty navzájom ovplyvňujú, aby bolo možné pochopiť veľkosť problému a rozsah, v akom ho možno zmeniť.

Vysvetlenie problému si vyžaduje jednu alebo viacero teórií, ktoré uvádzajú rôzne determinanty do vzájomného vzťahu. Tieto teórie sa nesmú zameriavať len na negatívne faktory, t. j. determinanty, ktoré k problému prispievajú, ale aj na pozitívne faktory, t. j. determinanty, ktoré problém dokážu vyriešiť (Kok a kol., 2007).

Dochádza k zmene determinantov?

Niektoré determinanty, napríklad pohlavie, vek a dedičné faktory, nie je možné ovplyvniť. Iné, napríklad faktory životného štýlu a socioekonomické faktory (napr. vzdelanie, chudobu, zamestnanie) môžeme ovplyvniť našimi zásahmi. Vnímanie problému zo strany cieľovej skupiny môže navyše ovplyvniť rozsah, v akom je determinanty možné zmeniť. Potenciál zmeny determinantov napríklad ovplyvní, ak ich cieľová skupina nevníma ako problém alebo si myslí, že iné faktory sú dôležitejšie. Preto je dôležité poznať, ako problém vníma cieľová skupina.

Vplyv zainteresovaných subjektov

Na vplyv zainteresovaných subjektov by sa malo tiež prihliadať. Ide o ľudí (napr. odborníkov v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb, politikov, financujúce subjekty a dobrovoľníkov), ktorí zohrávajú dôležitú rolu pri ovplyvňovaní determinantov. Preto je dôležité zistiť, ako zainteresované subjekty vnímajú problém a jeho určujúce faktory. Takto tiež môžeme zistiť, či sú ochotné spolupracovať na dosiahnutí zmeny.

Referencie

Sociálny model zdravia: vizuálna ilustrácia Dahlgrenovho a Whiteheadovho modelu jednotlivých vrstiev vplyvu na zdravie.

EMCDDA: Modely závislosti (s teóriami na úrovni jednotlivca a populácie)

3.3 CIELE

Relevantnosť tohto súboru

Cieľ je základom každého zásahu a vyjadruje, čo sa prostredníctvom zásahu pokúšame dosiahnuť. Vedie k procesu prípravy zásahu a poskytuje základ hodnotenia jeho vplyvov. Takéto hodnotenie posudzuje, či sa realizáciou zásahu dosiahol cieľ a v akom rozsahu. Bez sformulovania merateľných cieľov nie je možné preukázať vplyvy zásahov.

Vysvetlenie pojmov

Ciele SMART

SMART znamená konkrétne, merateľné, prijateľné, reálne a viazané na čas.

Ciele by sa mali formulovať v konkrétnych a merateľných pojmoch a mal by sa určiť časový rámec, v ktorom je ich splnenie naplánované. Musíte zvážiť, čo chcete zmeniť, o koľko a dokedy. Okrem toho musíte zvážiť, či je dosiahnutie cieľov v danom časovom rámci možné alebo reálne a či sú ciele prijateľné pre všetky zainteresované subjekty (napr. pre cieľovú skupinu, odborníkov, financujúce subjekty, dobrovoľníkov).

Úrovne cieľov

V rámci podpory zdravia a prevencie:

- ciele by mali byť stanovené vo vzťahu k etape alebo typu projektu: inovačný projekt, príprava projektu, realizácia projektu, hodnotenie.
- zameranie cieľov by malo byť opísané vo vzťahu k: problému, determinantom a cieľovej skupine.

Dôkaz, že došlo k zmene

Pri formulovaní cieľov SMART vám pomôže, ak si predstavíte výsledky alebo vplyvy na konci projektu. Potom budete musieť posúdiť, či možno dokázať, že plánovaná zmena sa aj uskutočnila. Ak je napríklad konečným výsledkom zníženie kriminality na ulici v oblasti X, otázkou je, čo zníženie kriminality na ulici v oblasti X znamená. Pre ľudí v susedstve by to mohlo znamenať pocit väčšej bezpečnosti alebo zníženia kriminality. Pre tvorca politiky v samospráve by to mohlo znamenať, že došlo k zníženiu počtu spáchaných trestných činov.

Prispôsobenie analýze problému

Stanovené ciele musia priamo súvisieť so zisteniami analýzy problémov a determinantmi daných problémov. Uvedené zistenia by sa mali logicky spájať so zvolenými cieľmi, cieľovou skupinou a metódou (metódami) zásahu. Nazýva sa to kombinácia cieľa, cieľovej skupiny a zásahu alebo OTIC. Zároveň je dôležité, aby boli ciele pre danú cieľovú skupinu odôvodnené. Možno to zmerať v prípade, ak je analýza determinantov výslovne spojená s konkrétnou cieľovou skupinou.

Referencia

CDC: Ako tvoriť ciele SMART?

3.4 CIEĽOVÁ SKUPINA

Relevantnosť tohto súboru

Ak má byť zásah účinný, musí byť pre cieľovú skupinu primeraný. To znamená, že musí prihliadať na vlastnosti cieľovej skupiny. Ignorovaním týchto vlastností sa zvyšuje riziko, že nedôjde k osloveniu cieľovej skupiny, že cieľová skupina nepochopí alebo neprijme posolstvo sprostredkované zásahom alebo nebude schopná konať na jeho základe.

Vysvetlenie pojmov

Cieľová skupina

Cieľová skupina je skupina ľudí, ktorá má byť ovplyvnená zásahom. Často sa rozlišuje medzi bezprostrednou a definitívnou cieľovou skupinou. Bezprostredná cieľová skupina je skupina ľudí, prostredníctvom ktorých bude oslovená definitívna cieľová skupina. V rámci definitívnej cieľovej skupiny možno niekedy ďalej rozlišovať podľa dosahu zásahu. Napríklad tie najdôležitejšie rizikové skupiny v rámci cieľovej skupiny sa obvykle vyberajú podľa rozšírenia problému alebo rizikového faktora.

Vlastnosti cieľovej skupiny

Vlastnosti sa týkajú veľkosti populácie, demografických a iných vlastností, ako sú napríklad vek, pohlavie, socioekonomický status, kultúrna a náboženská príslušnosť, ako aj možnosti a prekážky, ktoré cieľová skupina vníma. Tieto vlastnosti môžu mať vplyv na spôsob, akým niektoré skupiny problém vnímajú, ako aj na ich túžbu po zmene a motiváciu. Ak je medzi skupinami príliš veľa rozdielov, mali by sa vybrať podskupiny a pre jednotlivé skupiny by sa mali pripraviť rozdielne zásahy.

Názory cieľovej skupiny

Názory cieľovej skupiny sa týkajú toho, ako cieľová skupina problém vníma a akú dôležitosť mu pripisuje. Patrí sem aj to, ako v súvislosti s problémom vníma jeho chýlostivosť, závažnosť, výhody, prekážky, podnety ku konaniu a svoju vlastnú efektívnosť.

Mnoho štúdií determinantov odhalilo rozdiely v motivačných faktoroch jednotlivých skupín, ktoré sa odlišujú vekom, pohlavím, vzdelanostnou úrovňou, etnickou, kultúrnou a náboženskou príslušnosťou a geografickou oblasťou. Preto je dôležité spoznať názory cieľovej skupiny a jej podskupín.

Vhodnosť pre cieľovú skupinu

Cieľ, cieľová skupina a zásah musia predstavovať logickú kombináciu alebo OTIC.

Veľkosť cieľovej skupiny, jej vlastnosti, etapa zmeny a ochota vykonať zmenu sú prvky, ktoré určujú výber projektu, ako aj to, či sú ciele projektu pre cieľovú skupinu vhodné.

Je dôležité mať v každej etape projektu jasno, pokiaľ ide o (bezprostrednú) cieľovú skupinu (cieľové skupiny), na ktoré sa projekt zameriava. Ktoré skupiny sa potrebujú a chcú podieľať na príprave zásahu? Ktoré skupiny počas etapy realizácie?

Referencia

Univerzita Twente: Model názorov na zdravie (vysvetľuje, ako názory ovplyvňujú správanie v oblasti zdravia)

3.5 PRÍPRAVA ZÁSAHU

Relevantnosť tohto súboru

Zásah je špecifická činnosť použitá na dosiahnutie určitého účinku, často ako súčasť skupiny navzájom súvisiacich zásahov vo väčšom preventívnom programe.

Vysvetlenie pojmov

Metódy zásahu

Metódy zásahu sú definované ako konkrétne, praktické nástroje na realizovanie stratégií (napr. vzorové správanie s pomocou videa alebo hrania rolí).

Vhodnosť intervenčných metód na dosiahnutie cieľov

Toto znamená vybrať si presne ten zásah, ktorým je možné dosiahnuť cieľ v konkrétnej podskupine v rámci cieľovej skupiny. Zvolená metóda zásahu by mala tiež logicky spájať OTIC.

Účinné metódy

Aby ste vyriešili nejaký problém, chcete zmeniť determinanty. Výskum nám ukazuje, ktoré metódy zásahu sú pri dosahovaní zmeny určitých determinantov najúčinnnejšie. Napríklad poskytovanie informácií je účinné v záujme zlepšenia vedomostí, nestačí však na zlepšenie zručností. Na dosiahnutie niektorých zmien je najúčinnnejšie individuálne poradenstvo, na dosiahnutie iných môžu byť účinné workshopy. Je dôležité používať dôkazy o tom, ktoré metódy sú účinné.

Techniky a stratégie na oslovenie cieľovej skupiny

Aby ste dosiahli výsledky, musíte osloviť (bezprostrednú) cieľovú skupinu (cieľové skupiny). V závislosti od skupiny a kontextu si to vyžaduje rozličné techniky a stratégie. Výskum nám ukazuje, ktoré techniky sú v ktorých skupinách v konkrétnom kontexte najúspešnejšie. Na oslovenie cieľovej skupiny, ktorú tvorí populácia PWID, sa väčšinou používa kombinácia techník, napr. verejných komunikačných kanálov, motivačných pohovorov, vzdelávania medzi odborníkmi z rovnakého odvetvia, kontaktu v rámci komunity, sociálnych médií, cielených služieb, špecifických služieb začlenených do všeobecnej zdravotnej starostlivosti alebo všeobecných sociálnych služieb.

Viaczložkový prístup

Projekty často obsahujú kombináciu rôznych opatrení, ktoré sa týkajú rôznych problémov alebo determinantov, rôznych cieľových skupín alebo podskupín, rôznych prostredí a rôznych kanálov. Problémy zvyčajne zahŕňajú mnoho faktorov správania sa a prostredia, pričom na riešenie rôznych faktorov sa môžu použiť rôzne opatrenia. Použitie radu opatrení tiež znamená, že k problému sa pristupuje z rôznych uhlov, čo zvyšuje šance na úspešnú zmenu.

Na účely prevencie infekčných ochorení v populácii PWID sa odporúča sedem hlavných zásahov: poskytovanie injekčného vybavenia, očkovanie, liečba drogovej závislosti, dobrovoľné testovanie a poradenstvo, liečba infekčných ochorení, podpora zdravia a cielené poskytovanie služieb, pričom z dostupných dôkazov vyplýva, že najlepšie výsledky prinesie kombinácia týchto hlavných zásahov.

Účasť

Aktívne zaangažovanie zainteresovaných subjektov a cieľovej skupiny do prípravy zásahu zabezpečí, že zásah bude prispôsobený danej situácii a bude pravdepodobnejšie, že ho cieľová skupina prijme. Existuje niekoľko praktických metód, ktoré môžete použiť na zvýšenie účasti na zlepšovaní kvality projektu. Viac praktických informácií o používaní týchto metód nájdete v nástroji na rozvíjanie kvality účasti.

Hodnoty a normy cieľovej skupiny

Tieto pojmy sa týkajú zvykov, spôsobov, predstáv a písaných a nepísaných pravidiel v cieľovej skupine. Môžu siahť od názorov, návykov a rolí v rámci konkrétnych náboženských alebo etnických skupín až po vzorce rekreácie u mladých ľudí alebo PWID.

Je nepravdepodobné, že zásah, ktorý nie je prispôsobený hodnotám a normám cieľovej skupiny, bude účinný. Je to preto, lebo buď cieľovú skupinu neosloví, alebo cieľová skupina nepochopí posolstvo, odmietne ho prijať alebo nebude vedieť konať na jeho základe. Prispôsobenie zásahu kultúre cieľovej skupiny je dôležité pre všetky stránky zásahu vrátane posolstva, kanálu, metódy a zdroja.

Načasovanie, trvanie a frekvencia

Načasovanie, trvanie a frekvencia sú dôležité, lebo určujú intenzitu zásahu.

Načasovanie sa týka momentu vykonania zásahu. Schéma projektu musí dokázať posúdiť, kedy je ten správny čas na vykonanie zásahu. Je tiež dôležité zvážiť správne načasovanie zásahu vo vzťahu k politickej a sociálnej klíme.

Trvanie sa týka časovej lehoty, počas ktorej sa bude zásah vykonávať, vrátane ďalšieho sledovania.

Frekvencia sa týka toho, koľkokrát sa zásah bude vykonávať, napríklad počtu stretnutí skupiny alebo počtu televíznych vysielaní. Zároveň musíte zvážiť aj štruktúru, t. j. zmeny frekvencie po určitom čase, napríklad prvotné veľmi časté organizovanie stretnutí skupiny a postupné predlžovanie intervalov medzi stretnutiami.

Referencie

ECDC a EMCDDA: Usmernenia k prevencii a kontrole infekčných ochorení v populácii PWID

(7 odporúčaných hlavných zásahov (na 15. strane))

EMCDDA: Portál o najlepších postupoch (dôkazy, pokyny, príklady a nástroje v oblasti prevencie súvisiacej s drogami)

Sieť Correlation: Zapojenie rovnocenných osôb (príklady zmysluplného zapojenia a účasti injekčných užívateľov drog do prípravy a realizácie zásahov, služieb a politiky)

IQ HIV: Nástroj na rozvíjanie kvality zo strany účastníkov

3.6 REALIZÁCIA

Relevantnosť tohto súboru

Cieľom stratégie realizácie je zabezpečiť, aby bolo pre (bezprostrednú) cieľovú skupinu čo najjednoduchšie začleniť zásahy do svojej každodennej práce a života. Je lepšie sa tým zaoberať v pláne realizácie ešte skôr než začnete, než to robiť v praxi metódou pokusu a omylu.

Vysvetlenie pojmov

Stratégia realizácie

Realizáciu možno definovať ako všetky činnosti potrebné na predstavenie a vykonanie inovácie alebo zásahu a ak je to možné, na zaistenie jeho trvalého prijatia. Stratégia realizácie obsahuje alternatívy, pokiaľ ide o to, ako tie správne zásahy oslovia tie správne okamžité cieľové skupiny tým správnym spôsobom, v tom správnom čase a prostredníctvom tých správnych kanálov.

Úspešná realizácia stratégie si vyžaduje plán realizácie. Plán by mal obsahovať ciele SMART a určovať spôsob realizácie zásahov, ich monitorovania a prípadných úprav.

Je dôležité si uvedomiť, že zavedenie zásahu alebo inovácie si vyžaduje niekoľko etáp, ktorými musí (bezprostredná) cieľová skupina prejsť. Ide o tieto etapy:

- uvedomenie si zásahu alebo inovácie (etapa šírenia);
- posúdenie, či zásah alebo inováciu použiť (etapa prijatia);
- použitie alebo aplikácia zásahu alebo inovácie (etapa realizácie);
- prispôbenie (kde je to vhodné) zásahu vlastnej situácii (prispôbenie);
- pokračujúce používanie zásahu alebo inovácie (etapa pokračujúcej aplikácie).

Proces realizácie sa môže v každej z týchto etáp zdržať. Na rýchlosť, akou sa (bezprostredná) cieľová skupina posúva jednotlivými etapami, vplýva niekoľko faktorov: charakter zásahu alebo inovácie, stratégia realizácie, poskytovateľ zásahu a sociálny a politický kontext. Z tohto dôvodu je dôležité poznať potreby, motiváciu, vedomosti a kapacitu (bezprostrednej) cieľovej skupiny a jej rolu počas realizácie.

Použitie cieľovej skupiny na realizáciu zásahu

Do realizácie zásahu je dôležité zapojiť aj definitívnu cieľovú skupinu. Táto skupina má spôsobilosti a potenciál, ktorý by pre realizáciu mohol byť užitočný. Na realizácii sa môžu podieľať napríklad ako osoby vzdelávajúce iné rovnocenné osoby, hodnotitelia a programátori.

Chvíle monitorovania a spätnej väzby

Optimalizovanie procesu realizácie si vyžaduje, aby sa monitoroval pokrok a plány sa podľa potreby upravovali. Platí to tak pre realizáciu zásahov v definitívnej cieľovej skupine, ako aj medzi sprostredkovateľmi. Najlepšie je vopred si naplánovať, kedy budete monitorovať pokrok, posudzovať zistenia a spätnú väzbu a rozhodovať o úpravách svojho plánu realizácie.

Referencia

CDC: Súprava na realizáciu komplexných programov prevencie vírusu HIV určených pre injekčných užívateľov drog (v 5. kapitole).

3.7 HODNOTENIE

Relevantnosť tohto súboru

Na vykonanie hodnotenia existujú dva hlavné dôvody: „učenie a zlepšovanie“ a „odôvodňovanie“. Hodnotením získavame spätnú väzbu o tom, či sa jednotlivé činnosti vykonali podľa plánu a či sme dosiahli ciele. Môže nám ukázať, či a ako je činnosti v záujme zlepšenia ich kvality a účinnosti potrebné upraviť. Hodnotenie je teda učenie.

Hodnotenie je dôležité aj na odôvodnenie prijatých opatrení a uvedenie dôvodov ich výberu. Zainteresovaným subjektom mimo projektu ukazuje, či sa investované zdroje využívajú efektívne a či vedú k požadovaným výsledkom a zároveň môže zdôvodniť budúce konanie.

Vysvetlenie pojmov

Plán hodnotenia

Je dôležité zostaviť si plán hodnotenia vopred a uviesť v ňom, na ktoré otázky má hodnotenie odpovedať a ako, aby všetci, ktorých sa to týka, vedeli, aké hodnotiace aktivity sa budú realizovať a kedy. Mnoho aktivít, ktoré sú pre hodnotenie dôležité, sa musí uskutočniť v skorej etape. Preto by sa o hodnotení malo uvažovať na začiatku projektu, a nie až na jeho konci.

Súčasťou hodnotenia je určenie hodnoty alebo kvality projektu alebo zásahov, z ktorých projekt môže pozostávať. Môže to súvisieť s rôznymi stránkami vrátane toho, nakoľko je alebo bol projekt alebo zásah (zásahy) v dosahovaní určitých cieľov úspešný, prečo je úspešný, ktoré prvky projektu alebo zásahu sú najúčinnnejšie, či sa realizujú naplánované činnosti, či dochádza k oslovovaniu cieľovej skupiny, čo si cieľová skupina o činnostiach myslí atď.

Keďže hodnotenie je oveľa viac, než len posúdenie účinkov zásahu, je dôležité rozhodnúť o tom, na čo sa bude zameriavať.

Na začiatku je treba zvážiť nasledujúce otázky:

- Na aké otázky by malo hodnotenie odpovedať?
- Ako to ovplyvní uprednostňovanú formu (formy) hodnotenia?
- Nakoľko musí byť hodnotenie dôsledné a vedecky správne? Aký model a metódy sa použijú?
- Súhlasia s týmito stránkami všetky zaangažované osoby?

Prvá otázka sa týka cieľov hodnotenia a otázok, na ktoré má odpovedať, napríklad, aké boli účinky projektu alebo zásahu (zásahov), ktorí ľudia boli oslovení, ako zásah vykonávajú sprostredkovatelia a ako projekt alebo zásah (zásahy) vnímajú členovia cieľovej a bezprostrednej skupiny.

Druhá otázka sa týka dvoch hlavných foriem hodnotenia: hodnotenia procesu a hodnotenia účinku (alebo vplyvu). Uprednostňovaná forma hodnotenia bude závisieť od charakteru cieľov a otázok, ktoré sa spomínajú vyššie. Otázka o účinkoch si bude vyžadovať hodnotenie účinkov, zatiaľ čo otázka o tom, ako zásah vníma cieľová skupina, je typickou súčasťou hodnotenia procesu.

Tretia otázka sa týka modelu a metód, ktoré sa majú na zodpovedanie otázok hodnotenia použiť. Hlavné rozhodnutie spočíva v tom, či by sa hodnotenie malo pridržiavať prísnych vedeckých noriem alebo či niečo také nie je potrebné alebo možné.

Štvrtá otázka sa týka tej skutočnosti, že do zásahov a hodnotení bývajú často zapojené rôzne zainteresované subjekty. Okrem subjektov vykonávajúcich zásah to môže byť financujúci alebo sprostredkovateľský orgán, cieľová skupina, externí odborníci, dozorný výbor, zastrešujúca organizácia atď. Tieto zainteresované subjekty môžu mať rozdielne záujmy a rozdielnu predstavu o cieľoch, otázkach a metódach hodnotenia. Ak majú byť výsledky hodnotenia relevantné pre všetky zúčastnené strany, je dôležité, aby všetky zainteresované subjekty dospeli k čo najužšej dohode o jeho princípoch.

Referencie

Sieť Correlation: Efektívne hodnotenie (úvod pre základné miestne organizácie)

EMCDDA: Banka hodnotiacich nástrojov (internetový archív praktických nástrojov na hodnotenie zásahov súvisiacich s drogami)

UNAIDS: Rámec pre monitorovanie a hodnotenie programov prevencie infekcie vírusom HIV určených pre najrizikovejšie populácie

3.8 KONTEXTOVÉ FAKTORY

Relevantnosť tohto súboru

Kontextové podmienky sú podmienky, ktoré určujú, či sa projekt dá uskutočniť a alternatívy obsahu, ktoré si možno zvoliť. Podpora a zaangažovanosť predstavujú mieru, do akej rozličné strany projekt podporujú, angažujú sa v ňom a tým prispievajú k zdrojom potrebným na jeho realizáciu. To, čo možno a čo nemožno dosiahnuť určujú vo všetkých etapách programu alebo projektu dostupné financie, personál, čas a odborné vedomosti.

Vysvetlenie pojmov

Zaangažovanie zainteresovaných subjektov

Tvorcovia plánov sa musia rozhodnúť, koho do iniciatívy alebo projektu zaangažujú, ktorí partneri musia v záujme úspechu projektu spolupracovať a kto bude v jednotlivých etapách projektu potrebný. Nazýva sa to zaangažovanie zainteresovaných subjektov. Ak má byť nejaký projekt úspešný, nepotrebuje len podporu a angažovanosť v radoch sprostredkovateľov, ale aj v organizácii, ktorá ho realizuje, a v definitívnej cieľovej skupine. Dôvodom nie je len fakt, že vykonávať zásahy medzi ľuďmi, ktorí o ne vôbec nemajú záujem, nemá zmysel, ale aj to, že podpora a zaangažovanosť v definitívnej cieľovej skupine je nevyhnutným predpokladom získania podpory a zaangažovanosti medzi sprostredkovateľmi.

Zodpovednosť

Zodpovednosť je potvrdenie a prevzatie zodpovednosti za konanie v rámci roly alebo pracovnej pozície. Zahŕňa povinnosť hlásiť a vysvetľovať dôsledky a zodpovedať za ne.

Pokyny, akčné plány a (medzi)národné politiky

Podporu projektu môžete zvýšiť tým, že ukážete, že je postavený na pokynoch, akčných plánoch a (medzi)národných politikách a pracuje v súlade s nimi. Takto prejavíte, že používate dôkazy a odborné vedomosti, ktoré sú v týchto pokynoch a politikách vyjadrené.

Udržateľnosť

Nie je reálne očakávať, že problémy vyrieši jednorazový projekt v krátkom čase. Preto je dôležité v etape plánovania rozmýšľať o tom, čo sa stane po skončení projektu. Je potrebné zvážiť nasledujúce otázky: Je žiaduce, aby projekt pokračoval? Aké sú možnosti udržania aktivít projektu? Možno tieto aktivity začleniť do existujúcich štruktúr a programov?

Kapacita

Kapacita projektu zahŕňa kontextové podmienky týkajúce sa času, financovania, personálneho obsadenia a dostupných odborných vedomostí na strane realizátorov projektu a partnerov, s ktorými spolupracujú. Kapacita projektu sa môže počas jeho existencie zmeniť.

Splnomocnená osoba

Je to osoba, ktorá nesie konečnú zodpovednosť za projekt, zvyčajne projektový manažér.

Vodcovstvo

Kvalita vodcovstva v projekte zahŕňa štyri rôzne stránky:

- Odborné vedomosti, pracovný štýl a osobné vlastnosti projektového manažéra (projektového manažmentu).

- Prevzatie zodpovednosti za kvalitu programu, projektu alebo zásahu, ako aj zabezpečenie kvality vlastného vodcovstva a vodcovstva personálu, napríklad prostredníctvom vzdelávacích kurzov alebo vzdelávacích metód vedených rovnocennými osobami (personálneho manažmentu).
- Používanie systematického prístupu počas realizácie programu, projektu alebo zásahu, s jasnými rozhodovacími momentmi (politika a stratégia).
- Poznanie dostupných zdrojov a schopnosť ich flexibilného používania (riadenie zdrojov). Uvedené stránky je potrebné zohľadniť pri výbere projektového manažéra (Peters a kol., 2003).

Referencie

EMCDA: Protidrogová politika a právo (protidrogové stratégie a akčné plány na úrovni EÚ a jednotlivých štátov)

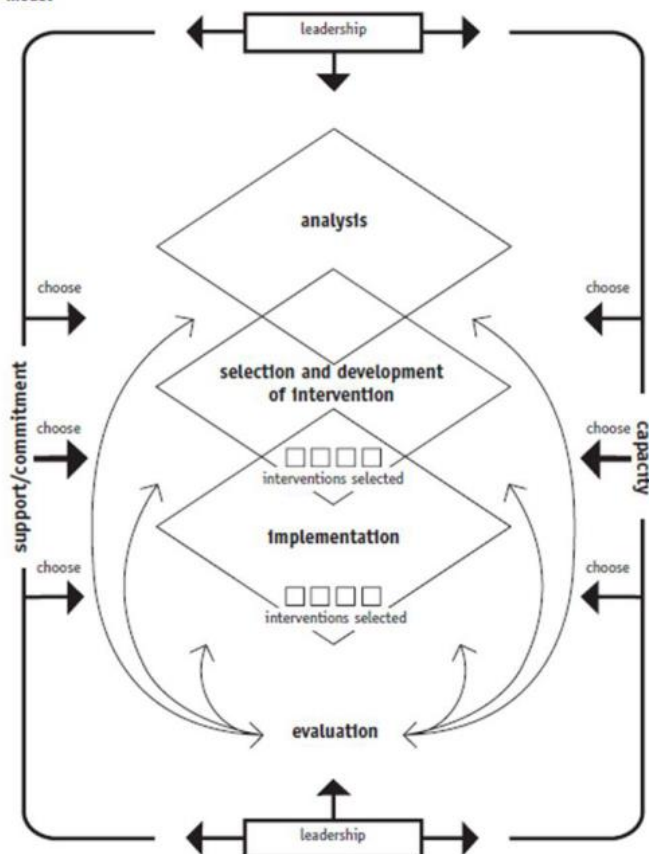
ECDC: Stručné dôkazy a tematická správa o PWID (prebieha implementácia Dublinskej deklarácie o partnerstve v boji proti HIV/AIDS v Európe a Strednej Ázii)

4. VYSVETĽUJÚCE INFORMÁCIE

4.1 MODEL V POZADÍ NÁSTROJA PIQA

Nástroj PIQA je založený na nástroji Preffi 2.0. Logiku nástroja Preffi 2.0 znázorňuje nasledujúci model:

Preffi 2.0 - model

Preffi 2.0 – model	Preffi 2.0 – model
Leadership	Vodcovstvo
Analysis	Analýza
Choose	Vybrať
Selection and development of intervention	Výber a príprava zásahu
Interventions selected	Zvolené zásahy
Implementation	Realizácia
Evaluation	Hodnotenie
Support/commitment	Podpora/zaangažovanosť
capacity	kapacita

4.2 VIAC INFORMÁCIÍ O NÁSTROJI PREFFI 2.0

Viac vysvetľujúcich informácií o nástroji Preffi 2.0 nájdete v časti Informácie o nástroji PIQA na webovej stránke Kvalitatívnej akcie.

4.3 ĎALŠIA PODPORA

S otázkami o nástrojoch PIQA a Preffi 2.0 kontaktujte Annemiek Dorgelo, CBO: a.dorgelo@cbo.nl

S otázkami o vývoji a testovaní tohto nástroja v rámci Kvalitatívnej akcie (pracovný balík 4) kontaktujte Cora Bloma z organizácie Soa Aids Nederland: cblom@soaids.nl

Dozvedieť sa viac o Kvalitatívnej akcii